

Briefrapport 609333001/2008

E. Schols

Second opinion aanvullend onderzoek ‘Opzuigen en verbranden van eikenprocessierups in de parasite HIT’

Briefrapport 609333001/2008

**Second opinion aanvullend onderzoek ‘Opzuigen en
verbranden van eikenprocessierups in de parasite HIT’**
(rapport Alterra najaar 2007)

E. Schols

Contact:
E. Schols
Centrum Inspectie-, Milieu en Gezondheidsadvisering (IMG)
emile.schols@rivm.nl

Datum: 2 juni 2008

Versie: Eindrapportage

IMG-vraagnummer: 3107

Dit onderzoek werd verricht in het kader van project V/609333/01/EP Eikenprocessierups.

© RIVM 2008

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding: 'Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave'.

1 Inleiding

De Expertgroep Eikenprocessierups onder leiding van de Plantenziektenkundige Dienst van het ministerie van LNV heeft het RIVM gevraagd een second opinion uit te voeren op het rapport van Alterra (Spijker, 2007). Dit rapport beschrijft een (vervolg)onderzoek naar de aanwezigheid van brandharen in de as en uitstromende lucht van de 'parasite HIT'. 'De 'parasite Hit' is een mobiele oven om eikenprocessierupsen direct na opzuigen te verbranden.

In 2005 is een eerste onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van brandharen in de as of uitstromende lucht van de oven (Spijker, 2006). Het RIVM heeft destijds, op verzoek van de VROM-Inspectie, regio Zuid, een second opinion uitgevoerd op dit onderzoek (Schols, 2006). Het RIVM kwam destijds tot de uitspraken dat een goed rendement van de oven verwacht mag worden en dat metingen in de praktijk nuttig zijn waarbij ook het rendement van de totale werkzaamheden in de praktijk kunnen worden onderzocht en de uitlaat van de stofzuiger wordt onderzocht.

De Expertgroep Eikenprocessierups¹ heeft, mede naar aanleiding van het RIVM-rapport, een vervolgonderzoek geadviseerd. Dit omdat in het onderzoek in een proefopstelling en niet onder praktijkomstandigheden is gemeten en omdat er twijfels waren of de bemonstering van uitstromende lucht wel correct was uitgevoerd. Bovendien betroffen de monsters rupsennesten die verzameld waren in december 2005 en die van twee verschillende locaties afkomstig waren (locatie Broekkamp en Milseweg in de gemeente Cuijk).

In het vervolgonderzoek is bemonsterd in een praktijksituatie en met een bemonsteringstechniek voor de ovenlucht. Als aanvulling op de analyses van de asmonsters is gekeken of de asresten een reactie op de huid geven die vergelijkbaar is met reactie van haren van de rups.

De Expertgroep Eikenprocessierups heeft de volgende vragen voor het RIVM geformuleerd:

1. Mag op basis van de gebruikte meetmethoden geconcludeerd worden dat het gebruik van de 'parasite HIT' leidt tot verwaarloosbare emissie van brandharen nu is gebleken dat in het extra geplaatste filter-unit (maaswijdte van 25 µm) geen microharen zijn waargenomen? Kun je vervolgens concluderen dat het extra geplaatste filter in de definitieve vorm van de verbrandingsoven achterwege kan worden gelaten; immers de luchtafvoer van de oven wordt ernstig belemmerd door dit filter waardoor de temperatuur van de oven hoog oploopt?
2. Mag aan de hand van de uitgevoerde huidtest geconcludeerd worden dat contact met de asresten geen ((pseudo) allergische) reacties veroorzaakt én
3. Dat de aanwezige structuren in de asresten geen actieve brandharen zijn (hoewel ze wel herleidbaar zijn tot brandharen)?

¹ In de Expertgroep Eikenprocessierups werken rijksdiensten, provincies, de GGD'en gemeenten en kennisinstellingen partijen samen aan de landelijke beheersing van de eikenprocessierups.

2 Beoordeling van het RIVM

Het onderzoek (Spijker, 2007) richt zich op het rendement van de verbranding van rupsharen in de praktijk. De opzet van het onderzoek en de rapportage erover leiden bij het RIVM tot veel vragen. Er is weinig onderbouwing gegeven voor de gekozen onderzoeksopzet, waarbij een extra geplaatst filter voor een grote verstoring van het apparaat zorgt. Was dit op deze manier nodig? Vervolgens worden verkoolde haarstructuren gerelateerd aan deze verstoring zonder dat dit verder onderbouwd is of dat andere mogelijke verklaringen zijn vermeld. Door een uitgebreidere proefopzet had dit waarschijnlijk beter onderzocht en onderbouwd kunnen worden.

Een ander belangrijk kritiekpunt is dat de uitgevoerde allergietest volstrekt onvoldoende is om uitspraken over de allergische werking van de asresten te doen.

Ondanks de kritiek op het gerapporteerde onderzoek is de verwachting van het RIVM dat haren van rupsen goed verbranden. Deze verwachting hebben we ook in de vorige second opinion uitgesproken en onderbouwd. De nieuwe gegevens uit het Alterra onderzoek weerspreken dit niet, ondanks de kritiek die we hebben op de onderzoeksopzet en –rapportage.

Wij beantwoorden de vragen in de opdracht als volgt:

- 1a. de brandharen verbranden goed bij een *goed werkende* oven.
- 1b. er is mogelijk sprake van verschillende filters. Wij vinden de rapportage niet helder op dit punt. Het filter achter de uitlaat van de verbrandingsoven, dat verstorend werkt op de verbranding, kan weggelaten worden. Andere filters in het apparaat zijn niet op effectiviteit onderzocht, maar aan te bevelen is om filters vóór de oven vooral te laten zitten.
2. een allergietest op één persoon is volstrekt onvoldoende voor conclusies over de allergische werking van asresten. Dit is niet de manier om de allergische werking van stoffen te onderzoeken.
3. dat de asresten geen actieve brandharen meer bevatten, is aannemelijk.

Aanbeveling van de vorige second opinion van het RIVM was meer te kijken naar het rendement van de methodiek als geheel (dus het werken bij bomen met eikenprocessierupsen, het opzuigen en het verbranden) en dat af te zetten tegen andere bestrijdingsmethodieken. Het uitgevoerde vervolgonderzoek levert geen nieuwe informatie over de methodiek als geheel. De aanbeveling om naar de methodiek als geheel te kijken komt voort uit het idee bij het RIVM dat de kritische punten ten aanzien van het voorkómen van verspreiding van rupsharen liggen in het werken bij bomen met eikenprocessierupsen (het beroeren van takken e.d.) en het opzuigen. Het RIVM verwacht niet dat de kritische punten liggen bij de verbranding.

De eikenprocessierups leidt in grote delen van het land tot gezondheidsklachten en de lokale autoriteiten vinden bestrijding gewenst. Hiervoor zijn verschillende methoden beschikbaar. Het RIVM denkt dat de lokale autoriteiten gebaat kunnen zijn bij een uitwerking van de voor- en nadelen van de beschikbare bestrijdingstechnieken en van daaruit een advies over de best toe te passen beschikbare techniek in een bepaalde situatie. Een dergelijke uitwerking bestrijkt aspecten op verschillende domeinen, zoals dat van de gezondheid van burgers en die van werknemers (ARBO-aspecten) maar ook van de veiligheid op de weg en - bij chemische of biologische technieken - van effecten op de natuur. De expertgroep Eikenprocessierups, waarin al verschillende expertises aanwezig zijn, zou dit kunnen aanzetten of wellicht zelf uitwerken.

Referenties

J.H. Spijker (eindredactie), 2007. Opzuigen en verbranden van eikenprocessierups in de parasiteHIT®. Onderzoek naar aanwezigheid van brandharen in de as en uitstromende lucht. Najaar 2007, Alterra.

J.H. Spijker, 2006. Afval van vernietigde eikenprocessierupsen. Chemische analyse en onderzoek naar schadelijke effecten, februari 2006, Alterra.

E. Schols, 2006. Second opinion verdelgingsapparatuur eikenprocessierups. RIVM Briefrapport 20060232 IMD es.

RIVM

Rijksinstituut
voor Volksgezondheid
en Milieu

Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl